

Рекомендації для українських постачальників щодо участі в публічних закупівлях Румунії

**Підготовлено в рамках виконання проєкту ЄС
«Підтримка реформ сфери публічних закупівель в Україні»**

Загальна інформація про сферу публічних закупівель Румунії

Румунія, як країна-член ЄС, транспонувала Директиву 2014/24/ЄС про державні закупівлі та Директиву 2014/25/ЄС про закупівлі суб'єктами, що працюють у секторах водопостачання, енергетики, транспорту та поштових послуг, у своє національне законодавство, таким чином узгодивши його з європейськими вимогами щодо державних закупівель.

Разом з тим слід звернути увагу, що Румунія поки не змогла доєднатись до Шенгенської зони та єврозони, таким чином валютою розрахунку в країні є не євро, а румунський лей (приблизний курс: 1 RON lei = 0,20 EUR = 8,03 UAH).

Законодавство Румунії про державні закупівлі відповідає Угоді про державні закупівлі Світової організації торгівлі («WTO GPA»), оскільки ЄС є стороною WTO GPA.

Згідно законодавству Румунії дискримінація учасників за національною ознакою заборонена і для участі в тендерах Румунії іноземні компанії не зобов'язані створювати філії або дочірні компанії.

Уповноваженим органом в Румунії в сфері публічних закупівель є Міністерство публічних фінансів Румунії, якому підпорядковується спеціальне Національне агентство з державних закупівель Румунії. Також в Румунії створена Центральна закупівельна організація.

Частка публічних закупівель Румунії у ВВП країни складає біля 8%.

Згідно статистичних даних за 2020 рік, наведених Світовим банком, основні показники (в дол. США) функціонування сфери публічних закупівель Румунії наступні:

	Показник	Обсяг
1	Річна кількість тендерів, од.	28 475
2	Вартість тендерів, укладених за 2020 р. (у доларах США)	39 549 435 450
3	Кількість контрактів на поставку товарів, од.	12 601
4	Вартість контрактів, присуджених товарів (у доларах США)	1 693 259 083
5	Кількість контрактів на виконання робіт, од.	5,573
6	Вартість контрактів присудження робіт (у доларах США)	9 137 191 769
7	Кількість контрактів на надання послуг, од.	5 861
8	Вартість контрактів на надання послуг (у доларах США)	807 489 053
9	Кількість внутрішніх контрактів, од.	23 907

10	Вартість внутрішніх контрактів (у доларах США)	9 975 124 794
11	Кількість укладених міжнародних контрактів, од.	128
12	Вартість міжнародних контрактів (у доларах США)	1 662 815 111
13	Кількість укладених відкритих контрактів, од.	7 108
14	Вартість відкритих контрактів (у доларах США)	7 952 567 049
15	Кількість прямих контрактів, од.	10 694
16	Вартість прямих контрактів (у доларах США)	1 745 947 418
17	Кількість присуджень для МСП	22 221
18	Вартість вартість присуджень для МСП (у доларах США)	7 274 610,511
19	Кількість укладених контрактів за рамковими угодами, од.	27 049
20	Вартість контрактів за рамковими угодами (у доларах США)	10 249 171 171
21	Кількість укладених контрактів, оцінених на основі MEAT, од.	4 594
22	Вартість укладених контрактів, оцінена на основі MEAT (у доларах США)	7 160 212 703
23	Кількість укладених контрактів, оцінених за методом найнижчої ціни, од.	19 441
24	Вартість присуджених контрактів, оцінена за методом найнижчої ціни (у доларах США), од.	4 477 727 202
25	Середня кількість учасників на тендер для закупівлі товарів	5,0
26	Середня кількість учасників на тендер для контрактів на виконання робіт	3,0
27	Середня кількість учасників на тендер на замовлення послуг	3,0
28	Кількість прийнятих/обґрунтованих скарг, од.	1 105
29	Кількість відхилених/необґрунтованих скарг, од.	864
30	Термін розгляду скарги (включаючи середній час розгляду в днях)	29
31	Кількість відмінених процедур закупівель, од.	5 487

Слід зазначити, що статистичні дані щодо публічних закупівель в Румунії представлені дуже фрагментовано та із запізненням¹, що суттєво ускладнює аналіз ринку, його тендерної та динаміку. Деякі дані можна знайти на сайті Opentender Romania².

Основними нормативними актами Румунії про публічні закупівлі є:

- Закон Румунії № 98/2016 «Про публічні закупівлі»;
- Закон Румунії № 99/2016 «Про галузеві закупівлі, який регулює те, як замовники здійснюють галузеві закупівлі, процедури укладання галузевих контрактів та організації конкурсів рішень, спеціальні інструменти та методи, які можуть бути використані для присудження галузевих контрактів, а також певні специфічні аспекти, пов'язані з виконанням галузевих контрактів».

¹ [ro.pdf \(europa.eu\)](http://ro.pdf.europa.eu)

² Market Analysis - Opentender Romania

- Рішення Уряду № 395/2016 «Про затвердження Норм застосування положень про укладання договорів про державні закупівлі/рамкових угод, викладених у Законі про державні закупівлі № 98/2016 («GD № 395/2016»);

-, Закон № 100/2016 Про концесії на роботи та концесії на послуги, а також Закон № 101/2016 щодо засобів правового захисту та оскарження у справі присудження договорів з публічних закупівель, галузевих контрактів і договорів концесії на роботи та концесії послуг, а також щодо організації та функціонування Національної ради з вирішення апеляцій.

Румунське законодавство про державні закупівлі охоплює такі контракти:

- договори про публічні закупівлі робіт, послуг і товарів;
- галузеві (комунальні) контракти на роботи, послуги та поставки;
- договори концесії на послуги та роботи;
- оборонні закупівлі.

Відповідно до румунського законодавства про публічні закупівлі, порогові значення, встановлені Європейською Комісією (аналогічні вартісним межам у статті 10 Закону України «Про публічні закупівлі»), також застосовуються в Румунії.

У зв'язку з цим у всіх первинних законах Румунії про публічні закупівлі (наприклад, Закон № 98/2016, Закон № 99/2016 і Закон № 100/2016) зазначено, що Національне агентство з публічних закупівель (Agenția Națională pentru Achiziții Publice³, ANAP) публікує на своєму веб-сайті порогові значення, встановлені та оновлені Європейською комісією відповідно до відповідних положень ЄС щодо питань публічних закупівель.

Закупівельні організації (замовники) повинні публікувати повідомлення про контракт/повідомлення про присудження контракту в Офіційному журналі Європейського Союзу («OJEU»)⁴, якщо оціночна вартість закупівлі дорівнює або перевищує такі порогові значення⁵:

- 26 093 012 RON (5 382 000 євро) – для контрактів на виконання робіт або рамкових угод;
- 678 748 RON (140 000 євро) – для контрактів/рамкових угод на постачання або надання послуг;
- 1 042 363 RON (215 000 євро) – для контрактів на постачання або надання послуг/рамкових угод, укладених місцевою/окружною радою, Генеральною радою

³ [ANAP - ANAP \(anmap.ro\)](http://anap.ro)

⁴ [Access to the Official Journal - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu)

⁵ [LEGE 98 19/05/2016 - Portal Legislativ \(just.ro\)](http://portal.legislativ.ro)

Бухареста, а також державними установами, які їм підпорядковані;

- 3 636 150 RON (750 000 євро) – для соціальних послуг та інших конкретних контрактів/рамкових угод.

Закупівельні організації повинні публікувати повідомлення про контракт/повідомлення про присудження контракту в ОЖЕУ, якщо оціночна вартість закупівлі галузевих/комунальних послуг дорівнює або перевищує наступні порогові значення:

- 2 089 574 RON (431 000 євро) – для контрактів на поставки та послуги, а також для конкурсів проектів;

- 26 093 012 RON (5 382 000 євро) – для контрактів на виконання робіт;

- 4 848 200 RON (1 000 000 євро) – для соціальних послуг та інших конкретних контрактів на надання послуг.

Актуальні порогові значення застосовуються з 1 січня 2022 року та до наступного оновлення, яке ухвалюється рішенням Європейської комісії раз на два роки та переглядає порогові значення з 1 січня. Таким чином, вищевказані порогові значення для 2022-2023 років застосовуються з 1 січня 2022 року.

При укладанні контрактів на державні закупівлі у сфері оборони та безпеки, замовники повинні отримати попереднє схвалення від парламенту Румунії, якщо оціночна вартість контракту дорівнює або перевищує 100 000 000 євро, еквівалентну RON.

Контракти на публічні закупівлі та контракти на галузеві/комунальні закупівлі, вартість яких є нижчою за порогові значення, укладаються на основі спрощеної процедури, яка як і в Україні, є значно гнучкішою та передбачає коротші терміни та прості процедурні формальності.

Крім того, якщо оціночна вартість контрактів на закупівлю та контрактів на закупівлю галузевих/комунальних послуг є нижчою за 270 120 RON (для контрактів на постачання чи надання послуг) або 900 400 RON (для контрактів на виконання робіт), замовники/організації мають право використовувати пряму закупівлю відповідно до положень Закону № 208/2022. При цьому, для таких закупівель з невисокою вартістю Закон Румунії № 208/2022 також надає низку роз'яснень щодо того, як замовники безпосередньо повинні проводити закупівлі товарів, послуг та робіт:

- зобов'язання використовувати електронний каталог, розміщений в електронній системі публічних закупівель Румунії (Sistemul Electronic de Achizitii Publice - SEAP⁶), або публікувати оголошення на власному веб-сайті – для закупівель, оціночна вартість

⁶ [SEAP \(e-licitatie.ro\)](http://SEAP(e-licitatie.ro))

яких перевищує 200 000 RON без ПДВ (для продуктів і послуг), відповідно 560 000 RON без ПДВ (для робіт);

- зобов'язання провести консультації принаймні з 3 (трьома) суб'єктами господарювання – у випадку закупівель, оціночна вартість яких становить від 140 000 RON без ПДВ до 200 000 RON без ПДВ (для товарів і послуг), відповідно від 300 000 RON без ПДВ до 560 000 RON без ПДВ (для робіт); закупівлю також можна здійснити, якщо після консультації буде отримано лише одну відповідну пропозицію з точки зору запитуваних вимог.

Право на закупівлю на основі однієї пропозиції - якщо оціночна вартість покупки менше або дорівнює 140 000 RON без ПДВ (для товарів і послуг), відповідно 300 000 RON без ПДВ (для робіт).

Процедури закупівель та особливості подання тендерних пропозицій

Основною процедурою присудження публічного контракту є проведення відкритих торгів. Інші процедури закупівель можуть застосовуватися лише за умов, прямо встановлених законодавством.

У таблиці наведені узагальнені правила, які застосовуються до найпопулярніших конкурентних тендерних процедур вище та нижче порогових значень ЄС.

	Тендери нижче європейських порогів	Відкритий тендер ЄС	Тендер ЄС з обмеженою участю
<i>Спосіб публікації</i>	1.Повідомлення румунською мовою через національний портал SEAP SEAP (e-licitatie.ro)	1.Повідомлення румунською мовою через національний портал SEAP SEAP (e-licitatie.ro) 2. Повідомлення через національний портал SEAP англійською мовою в Електронному журналі тендерних оголошень ЄС TED https://ted.europa.eu	1.Повідомлення румунською мовою через національний портал SEAP SEAP (e-licitatie.ro) 2. Повідомлення через національний портал SEAP англійською мовою в Електронному журналі тендерних оголошень ЄС TED https://ted.europa.eu
<i>Кінцевий термін подання тендерних пропозицій</i>	Мінімальні терміни: для поставки товарів – 6 робочих днів; для послуг – 10 робочих днів; для робіт – 15 робочих днів	Не менше 35 днів для подання тендерних пропозицій	Не менше 30 днів для подання заявки на участь та + не менше 30 днів для подання тендерних пропозицій

<i>Критерії оцінки</i>	Найнижча ціна або МЕАТ	Найнижча ціна або МЕАТ	Найнижча ціна або МЕАТ
<i>Цифровий підпис для подачі документів</i>	Необхідний цифровий підпис, виданий ліцензійованим провайдером	Необхідний цифровий підпис, виданий ліцензійованим провайдером	Необхідний цифровий підпис, виданий ліцензійованим провайдером
<i>Специфіка</i>		Може бути забезпечений за допомогою електронної системи динамічних закупівель з постійним доступом до тендерних можливостей після кваліфікації	

Відкрита процедура, в рамках якої будь-який зацікавлений суб'єкт господарювання має право подати тендерну пропозицію; ця процедура проводиться в один етап.

Процедура з обмеженим доступом, в рамках якої будь-який суб'єкт господарювання має право подати заявку на участь, але лише відібрані кандидати можуть подати тендерну пропозицію; ця процедура здійснюється у два етапи:

- подання заявок на участь та відбір кандидатів;
- подання та оцінка тендерних пропозицій.

Спрощена процедура – процедура, що застосовується для присудження контрактів нижче порогових значень ЄС та вищих порогових значень прямих закупівель, за допомогою якої замовник запитує тендери від кількох суб'єктів господарювання. Ця процедура здійснюється в один або кілька етапів, що складаються з відбору кандидатів, переговорів та оцінки тендерних пропозицій.

У особливих випадках, прямо передбачених законом, замовники можуть присуджувати державні контракти за допомогою інших процедур присудження (наприклад, конкурентна процедура з переговорами, конкурентний діалог, інноваційне партнерство, переговорна процедура без попередньої публікації, конкурс проектів).

Крім того, Закон Румунії «Про публічні закупівлі» регулює рамкову угоду, спільну та змішані угоди між одним або декількома органами-замовниками та одним або декількома суб'єктами господарювання, метою якої є встановлення положень та умов, що регулюють контракти про державні закупівлі, які укладатимуться протягом певного періоду, зокрема щодо ціни та, де це доречно, кількості.

Попередні етапи проведення тендеру

Більшість тендерів проводиться через електронну платформу публічних закупівель SEAP. Щоб взяти участь у тендері учаснику необхідно зробити наступні кроки:

- *отримати розширений електронний підпис* – всі документи, пов’язані з тендером (наприклад, технічна та фінансова частини тендеру, Єдиний європейський документ із закупівель (ESPD), відповіді на запити про роз’яснення) повинні бути підписані розширеним електронним підписом. Точні документи та процедура, яких необхідно дотримуватися, можуть відрізнятися залежно від постачальника послуг, обраного компанією. Перелік акредитованих постачальників сертифікаційних послуг, а також їх контактна інформація доступна за адресою <http://data.gov.ro/dataset/registrul-furnizorilor-de-servicii-de-certificare>. Електронний підпис базується на кваліфікованому цифровому сертифікаті, виданому акредитованим постачальником сертифікаційних послуг;
- *zareєструватися в SEAP* – компанія-учасник повинна бути зареєстрована в SEAP, щоб мати можливість брати участь у тендерах через онлайн платформу. Процедура реєстрації включає три обов’язкові кроки:
 - *заповнення реєстраційної форми онлайн*, доступної за адресою [SEAP \(e-licitatie.ro\)](http://SEAP(e-licitatie.ro));
 - *підписання реєстраційної форми та надсилання реєстраційної форми і супровідних документів оператору SEAP* електронною поштою або кур’єром;
 - *отримання електронного листа з підтвердженням від SEAP* з підтвердженням реєстраційної форми та електронного цифрового сертифіката для реєстрації. Слід зазначити, що цифровий сертифікат дійсний протягом двох років, а його перша видача є безкоштовною.

Доступ компаній до повідомлень про контракти та документації про присудження, опублікованої замовниками в SEAP, забезпечується через веб-сайт [SEAP \(e-licitatie.ro\)](http://SEAP(e-licitatie.ro)) та є безкоштовним і не вимагає попередньої реєстрації.

Крім того, якщо запланована закупівля перевищує європейські пороги, інформація повинна публікуватись в OJEU.

Щоб отримувати сповіщення щодо відповідної процедури присудження (наприклад, нові роз’яснення, опубліковані замовником), а також для того, щоб мати можливість завантажити тендер в SEAP, необхідно зареєструватись в системі. Зазвичай SEAP стягує плату за кожне подання пропозиції. Проте, кожному суб’єкту господарювання надається 1 безкоштовна участь у тендері на місяць (ця участь не повертається та може бути використана лише в поточному місяці).

Запит на роз'яснення від замовника

Будь-яка зацікавлена компанія має право вимагати роз'яснень щодо документації про тендер у термін, встановлений замовником у повідомленні про контракт. Замовник встановлює термін, протягом якого він зобов'язаний чітко, повно та без двозначності відповісти на запити щодо роз'яснення, подані зацікавленими компаніями.

Не розкриваючи особу економічного оператора, замовник повинен опублікувати роз'яснення в SEAP, де вони є повністю доступними для всіх суб'єктів господарювання. Якщо компанії не зареєстровані в процедурі, вони повинні періодично перевіряти роз'яснення, опубліковані в SEAP, до подання тендерних пропозицій, щоб мати всю інформацію, необхідну для підготовки відповідного тендеру.

Якщо запити на роз'яснення надходять своєчасно (протягом терміну, встановленого в повідомленні про контракт), відповідь замовника має бути опубліковано не пізніше ніж за 10 днів (5 днів у надзвичайних ситуаціях, належним чином продемонстрованих замовником) до кінцевого терміну подання тендеру. Для спрощених процедур терміни коротші, а саме 6 днів (для контрактів на виконання робіт) або 3 дні (для контрактів на послуги чи роботи) та 2 дні (у надзвичайних ситуаціях) до кінцевого терміну подання тендерних пропозицій.

Замовники можуть вносити зміни до документації про присудження в рамках обмежень, встановлених Законом «Про публічні закупівлі», виключно до кінцевого терміну подання тендерних пропозицій. У разі, якщо зміни призведуть до коригування/доопрацювання технічних умов, що потребує додаткового часу потенційних учасників, замовник зобов'язаний продовжити строк подання тендерних пропозицій. Внесення суттєвих змін до тендерної документації за певних умов може призвести навіть до анулювання процедури.

Підготовка тендерної пропозиції та її оформлення відповідно до вимог документації про тендер

Як правило, спочатку учасник тендеру подає:

- Єдиний європейський документ із закупівель (European Single Procurement Document - ESPD⁷, румунською мовою DUAE);
- технічні та фінансові пропозиції;

⁷ [European Single Procurement Document \(ESPD\) | ISA² \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/easyp/isa2/)

- гарантія тендерної пропозиції, якщо така вимагається.

Проте скоригований шаблон ESPD (відповідно до кваліфікаційних критеріїв, необхідних через документацію про присудження), а також інструкції до нього (для заповнення та завантаження в SEAP) публікуються замовником для кожної процедури. Замовник налаштує ESPD безпосередньо в розділі SEAP, присвяченому документації на конкретний тендер. На основі інформації, заповненої замовником у системі, SEAP автоматично створює ESPD у форматі .xml.

Документи, що підтверджують інформацію, зазначену в ESPD, запитуються, як правило, лише в учасника тендеру, який отримав перше місце (або всіх відібраних кандидатів у двоетапних процедурах присудження).

Крім того, замовник може вимагати банківську гарантію тендерної пропозиції, на суму та термін дії, зазначені в документації про тендер. Сума не може перевищувати 1% від оціночної вартості договору про закупівлю або найбільшого наступного договору (у разі укладення рамкової угоди). В такому випадку компанія може створити облігацію за допомогою банківського переказу або облігаційного інструменту, випущеного банком/страховою компанією. Гарантія тендерної пропозиції повинна бути представлена не пізніше дати та години, встановлених для подання тендерних пропозицій. Замовник має повернути гарантію, якщо не станеться жодного випадку, який міг би призвести до її утримання (тобто переможець тендеру відмовляється від укладення контракту або подання гарантії виконання, учасник тендеру відкликає свою тендерну пропозицію) як з переможця, так і з учасника, що не виграв тендер.

Формальні вимоги щодо документів (наприклад, мова, форма) встановлюються в тендерній документації. Однак, зазвичай документи, видані іноземною мовою, повинні супроводжуватись завіреними перекладами румунською мовою.

Закон «Про публічні закупівлі» передбачає певні мінімальні часові рамки між публікацією повідомлення про тендер і кінцевим терміном подання тендерних пропозицій/заявок на участь:

- для відкритої процедури – 35 днів;
- для тендеру з обмеженою участю – 30 днів;
- для спрощеної процедури:
 - 10 днів для договорів про надання послуг/поставки;
 - 6 днів для договорів про поставку товарів невеликої складності;
 - 15 днів для договорів про виконання робіт.

Більшість із зазначених вище часових рамок можуть бути додатково скорочені за певних умов, таких як публікація попереднього інформаційного повідомлення та/або прийняття тендерних пропозицій через електронні засоби.

Тендерна пропозиція повинна обов'язково бути підписана розширеним електронним підписом на основі кваліфікованого сертифіката, виданого акредитованим постачальником сертифікаційних послуг та завантажена в SEAP до кінцевого терміну, зазначеного в документації про тендерну пропозицію. Враховуючи, що час завантаження в SEAP може бути довшим для певних документів (наприклад, для складної та великої технічної пропозиції), завантаження має бути організовано вчасно, щоб забезпечити достатньо часу, а також уникнути будь-яких технічних проблем в останню хвилину (наприклад, недоступність SEAP або погане підключення до Інтернету). Крім того, оскільки документи, розмір яких перевищує 20 Мб, не можна завантажити в SEAP, необхідно також враховувати час, необхідний для архівування цих документів.

Після подання тендерних пропозицій починається процес оцінки. Замовник перевіряє кожен тендерну пропозицію з технічної та фінансової точки зору, а також її відповідність кваліфікаційним критеріям шляхом аналізу змісту ESPD.

Румунський Закон «Про публічні закупівлі» надає учаснику тендеру можливість довести вжиття відповідних заходів самоочищення (усунення) щодо підстав для виключення.

Уточнення тендерних пропозицій

На цьому етапі комітет запитує у учасників тендеру пояснення, які вважаються необхідними для оцінки тендерних пропозицій.

Якщо учасник змінить свою технічну або фінансову пропозицію шляхом уточнення, тендерна пропозиція також буде відхилена як неприйнятна, оскільки за загальним правилом жодні зміни до вже поданих пропозицій не допускаються. Проте Закон «Про публічні закупівлі» передбачає наступні винятки:

- для технічної пропозиції – формальні недоліки або виправлення певних незначних технічних помилок, якщо можливе коригування ціни, спричинене такими виправленнями, не призвело б до змін у рейтингу учасників;
- для фінансової пропозиції – арифметичні помилки.

Крім того, заміна субпідрядників/допоміжних третіх сторін, призначених у тендері під

час процедури присудження, дозволяється на вимогу замовника (наприклад, якщо вони підпадають під підстави для виключення). Однак зміни в структурі консорціуму (об'єднання учасників для участі в тендері) не допускаються.

Учасники мають право бути проінформованими замовником про результати процедури в письмовій формі не пізніше 3 днів з дня винесення рішення про результати.

Договір про закупівлю підписується з учасником-переможцем після мінімального періоду очікування (тобто 6 або 11 днів). Право на укладання договору про закупівлю зупиняється у разі подання скарги. Крім того, договір, укладений до розгляду скарги CNSC/судом, є недійсним.

Гарантія належного виконання надається лише переможцем тендеру після підписання контракту, якщо така вимога була передбачена в документації про тендер. Її мета - гарантувати кількісне, якісне та своєчасне виконання контракту. Розмір встановлюється замовником і не може перевищувати 10% ціни договору (без ПДВ).

Критерії оцінювання

Оцінка тендерних пропозицій в Румунії може проводитися двома способами:

- за єдиним критерієм «найнижча ціна», яка буває у випадках готових до використання товарів/послуг і зазвичай не дуже високої вартості;
- за так званими критеріями MEAT – багатокритеріями «найбільш економічно вигідної тендерної пропозиції», де ціна є обов'язковим елементом, але її вага визначається в конкретній тендерній пропозиції.

Критерії та метод оцінки повинні бути зазначені в тендерній документації.

Механізм оскарження рішення

Як правило, оскарження рішення замовлення не завдає негативного впливу на репутацію позивача. Закон № 101/2016 гарантує, що кожен неуспішний учасник, який вважає себе постраждалим від рішень замовника, має право висловити своє невдоволення щодо процедури присудження до Національної ради з розгляду скарг (Autorităţii Naţionale pentru Protecţia Consumatorilor – ANPC⁸) або до суду (Tribunal).

Що стосується понесених витрат, оскарження, подані до ANPC, звільняються від сплати будь-якого збору, але підлягають заставі, як встановлено законом. Як правило, позивач повинен сплатити заставу в розмірі 2% від оціночної вартості контракту. Однак вона обмежена:

⁸ [Formular ANPC](#)

- 35 000 леїв/88 000 RON – якщо вартість контракту нижча за вищезазначені порогові значення;

- 220 000/2 000 000 RON – якщо вартість контракту дорівнює або перевищує вищезазначені порогові значення.

Забезпечення – це гарантія, призначена для покриття будь-яких можливих збитків, які можуть бути завдані замовнику в результаті оскарження. Зазвичай заставу повертають позивачу, оскільки майже у більшості випадків замовникам не завдано збитків та/або стверджується, що вони були завдані замовникам.

Однак згідно з новими змінами до Закону №. 101/2016, У випадку, якщо замовник остаточно виграє апеляцію, подану в процедурі державних закупівель, він зобов'язаний вжити необхідних заходів для утримання депозиту, встановленого Радою суб'єктом господарювання, який подав апеляцію, у щоб відшкодувати збитки, спричинені затримками, зафіксованими під час завершення процедури присудження.

Якщо до внесення змін до законодавства замовники мали лише можливість подавати позови проти суб'єктів господарювання з вимогою відшкодувати завдані збитки, то зараз вони мають цей обов'язок.

Оскільки учасники торгів знають, що існує значний ризик втрати безпеки виклику та що, у будь-якому випадку, його відновлення, швидше за все, відбудеться лише після іншого судового розгляду, можливо, нове правило змушує учасників торгів більш ретельно балансувати при прийнятті рішення про оскарження рішень замовника.

Варто також зазначити, що апелянти мають можливість вимагати відшкодування збитків у випадку, якщо замовник пішов вперед і уклав рамкову угоду/договір про закупівлю відповідно до рішення ANPC або першого рішення суду, до остаточного розрахунку за апеляції (враховуючи те, що апелянту було присуджено контракт за остаточним рішенням суду, що завершився).

У цьому випадку будь-які збитки, встановлені судом, відшкодовуються з бюджету замовника згідно з положеннями остаточного рішення суду. Замовник може розпорядитися про вжиття заходів щодо особи/осіб, які беруть участь у державній закупівлі, яка визначила відшкодування збитків, лише якщо суди визнають виконання або невиконання особами з вини, яка полягає в грубій недбалості, будь-яких акт або вчинок, пов'язаний із здійсненням, відповідно до закону, повноважень і обов'язків, покладених на них.

Рішення замовника також можуть бути оскаржені в компетентному суді. У таких випадках заявники повинні сплатити гербовий збір у розмірі до 2% від оціночної

вартості контракту, не перевищуючи суми 100 000 000 RON.

Процедура оскарження включає наступні етапи:

- *подача скарги до ANPC* (адміністративно-юрисдикційний орган) або трибуналу (судовий орган). Скарга може бути подана протягом 5-10 днів з наступного дня після визнання дії замовника неправомірною. Якщо скарга стосується документації про присудження, опублікованої в ANPC, датою підтвердження вважається дата її публікації. Суб'єкт господарювання зобов'язаний внести разом зі скаргою заставу в розмірі 2% від оціночної вартості контракту. Вартість застави обмежена:

а) 35 000 RON у випадку контрактів, орієнтовна вартість яких нижча від фінансових порогів для публікації в OJUE;

б) 220 000 RON у випадку контрактів, орієнтовна вартість яких дорівнює або перевищує фінансові пороги для публікації в OJEU. У разі неподання застави скарга відхиляється. Надана заставка повертається на вимогу суб'єкта господарювання після остаточного врегулювання скарги протягом мінімального терміну 30 днів, якщо замовник не вимагає від суб'єкта господарювання компенсації жодних збитків.

Незважаючи на те, що договір не може бути укладено, доки ANPC/суд не вирішить скаргу, скарга не зупиняє автоматично процедуру присудження. Тим не менш, ANPC або трибунал можуть прийняти рішення про призупинення процедури за запитом, якщо виконуються певні умови.

Під час врегулювання скарги ANPC або трибуналом, будь-який зацікавлений суб'єкт господарювання може подати претензію протягом 10 днів з дати публікації скарги в SEAP замовником. Вносячи рішення щодо скарги, ANPC або трибунал також приймає рішення щодо цієї скарги.

Згідно закону, ANPC зобов'язаний прийняти рішення щодо поданої скарги протягом 15 днів з моменту отримання справи про публічну закупівлю від замовника або протягом 5 днів, якщо має місце виняток, який перешкоджає аналізу скарги по суті. Проте в обґрунтованих випадках початковий термін може бути продовжено лише один раз на 10 днів. При цьому слід зазначити, що на практиці скарги розглядаються часто протягом трьох-шести тижнів з моменту подання скарги та залежно від її складності.

Трибунал зобов'язаний винести рішення щодо судової скарги протягом 45 днів з моменту її направлення до суду. На практиці, скарги часто розглядаються судами у довший термін - протягом чотирьох-дванадцяти тижнів з дати подання скарги залежно від її складності;

- *апеляція проти рішення ANPC або трибуналу*. Слід зазначити, що терміни подання

апеляції до компетентного апеляційного суду відрізняються залежно від того, чи апеляція стосується рішення ANPC чи трибуналу, а саме:

- а) 10 робочих днів із дати повідомлення для оскарження рішення ANPC;
- б) 10 календарних днів з дати повідомлення для подання апеляції на рішення суду.

Апеляційні скарги, подані на адміністративні або судові рішення, повинні бути розглянуті протягом 45 днів з моменту їх направлення до суду. Рішення апеляційного суду є остаточним.

Позови про відшкодування збитків, заподіяних під час процедури присудження, можуть бути подані протягом загального терміну давності в 3 роки за умови дотримання певних умов, наприклад, відшкодування збитків може бути надано лише після скасування чи скасування дії, що завдає шкоди, або після застосування засобів правового захисту замовник.

Корисні посилання

Національне агентство з державних закупівель Румунії Agenția Națională pentru Achiziții Publice⁹ (ANAP) [ANAP - ANAP \(anrmap.ro\)](http://anrmap.ro)

Офіційний журнал Європейського Союзу «ОJEU» [Access to the Official Journal - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu)

Електронна система публічних закупівель Румунії (Sistemul Electronic de Achizitii Publice – SEAP) [SEAP \(e-licitatie.ro\)](http://e-licitatie.ro)

Єдиний європейський документ із закупівель (European Single Procurement Document - ESPD¹⁰, румунською мовою DUAЕ) [ESPD \(eop.bg\)](http://eop.bg)

Єдиний європейський документ про закупівлю (ESPD) [European Single Procurement Document \(ESPD\) | ISA² \(europa.eu\)](http://europa.eu)

Перелік акредитованих постачальників сертифікаційних послуг Румунії (Registrul furnizorilor de servicii de certificare) <http://data.gov.ro/dataset/registrul-furnizorilor-de-servicii-de-certificare>

Національна Рада з розгляду скарг (Autorităţii Naţionale pentru Protecţia Consumatorilor – ANPC) [Formular ANPC](http://formular.anpc.ro)

Посібник користувача електронною системою закупівель Румунії [d5f344d6-ed76-41ad-ab03-70d34183d545 \(anrmap.ro\)](http://anrmap.ro)

Міністерство фінансів Румунії (Ministerul Finanţelor Publice) [Despre minister - Acasa - MFP \(gov.ro\)](http://acasa-mfp.gov.ro)

⁹ [ANAP - ANAP \(anrmap.ro\)](http://anrmap.ro)

¹⁰ [European Single Procurement Document \(ESPD\) | ISA² \(europa.eu\)](http://europa.eu)